

## ZA DAVEK NA VOJNI PROFIT.

Veliki odsek v senatu je povzeli davek na profit za pol milijarde.

### OPSTRUKCIJA.

Washington, D. C. — V senatu se je bolj širi mnenje, da bi se povzeli davek na vojni profit. Pod pritiskom tega mnenja finančni odsek povzela davek na vojni profit za pol milijarde.

Novi načrt bo treba od \$4,000,000.000 do \$4,000,000.000 davek plačati \$1,286,000,000.

Senator Simmons predloži razloži to spremembo, je pa, da stoji v veljavo po parlamentarni red. Predsednik je predložil 75 senatorjev. Izjavi, da predlog ne morejo stati pred petkom. Parlamentarni red hočejo izbrati proti senatorjem, ki hočejo obdržati predlogi.

Senatorji predloži niso večje maksimalistom, senatist La Folletu, Johnsonu, Morfeyu, Kenyonu, ki zahtevajo od davek bogatini težji del burtare. Ti senatorji se hočejo, da se bolj povzela davek na vojni profit.

Predlog določa, da podjetje, ki kompanija plača 60 odstotkov davek, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita. V ostotkov predlogi je bilo določeno, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita.

Senatorji predloži niso večje maksimalistom, senatist La Folletu, Johnsonu, Morfeyu, Kenyonu, ki zahtevajo od davek bogatini težji del burtare. Ti senatorji se hočejo, da se bolj povzela davek na vojni profit.

Predlog določa, da podjetje, ki kompanija plača 60 odstotkov davek, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita. V ostotkov predlogi je bilo določeno, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita.

Senatorji predloži niso večje maksimalistom, senatist La Folletu, Johnsonu, Morfeyu, Kenyonu, ki zahtevajo od davek bogatini težji del burtare. Ti senatorji se hočejo, da se bolj povzela davek na vojni profit.

Predlog določa, da podjetje, ki kompanija plača 60 odstotkov davek, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita. V ostotkov predlogi je bilo določeno, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita.

Senatorji predloži niso večje maksimalistom, senatist La Folletu, Johnsonu, Morfeyu, Kenyonu, ki zahtevajo od davek bogatini težji del burtare. Ti senatorji se hočejo, da se bolj povzela davek na vojni profit.

Predlog določa, da podjetje, ki kompanija plača 60 odstotkov davek, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita. V ostotkov predlogi je bilo določeno, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita.

Senatorji predloži niso večje maksimalistom, senatist La Folletu, Johnsonu, Morfeyu, Kenyonu, ki zahtevajo od davek bogatini težji del burtare. Ti senatorji se hočejo, da se bolj povzela davek na vojni profit.

Predlog določa, da podjetje, ki kompanija plača 60 odstotkov davek, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita. V ostotkov predlogi je bilo določeno, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita.

Senatorji predloži niso večje maksimalistom, senatist La Folletu, Johnsonu, Morfeyu, Kenyonu, ki zahtevajo od davek bogatini težji del burtare. Ti senatorji se hočejo, da se bolj povzela davek na vojni profit.

Predlog določa, da podjetje, ki kompanija plača 60 odstotkov davek, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita. V ostotkov predlogi je bilo določeno, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita.

Senatorji predloži niso večje maksimalistom, senatist La Folletu, Johnsonu, Morfeyu, Kenyonu, ki zahtevajo od davek bogatini težji del burtare. Ti senatorji se hočejo, da se bolj povzela davek na vojni profit.

Predlog določa, da podjetje, ki kompanija plača 60 odstotkov davek, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita. V ostotkov predlogi je bilo določeno, da podjetje vrže nad ostotkov nadprofita.

## KONGRESNICA IN JAVNO ČASOPISJE.

Jeanette Rankin, edina ženska v kongresu, priporoča ljudsko last nad časopisjem.

### POTEZA SE ZA RUDARJE.

Chicago, Ill. — Kongresnica Jeanette Rankin se je na povratku v Washington vstavila v Chicago, da predava o predmetu "demokracija v vladi".

Na shodu je povdarila: "Ravnokar prihajam iz Montane, kjer stankajo rudarji, ki kopljejo rudo. Sistematično so hoteli prikazati, da so stankarji člani I. W. W. To ni res! Zastavljalo je petnajst tisoč mož in od teh ima listke od I. W. W. le 300.

Najbolj tožijo štrajkarji proti odredbi Anaconda Copper Mining kompanije, ki določa, da se mora vsakdo, ki hoče delati, preskrbeti z listkom od kompanije. Če smatrajo delavci za agitatorja, tedaj mu je nemogoče dobiti listek, s katerim gre lahko vprašati za delo."

Gdč. Rankinova je priporočila, da bi moralo biti časopisje splošno ljudska last, ki bi bilo pod nadzorstvom izvoljenega odbora, da je mogoče razkriti med ljudstvom načela demokracije.

### PREMOGOVNIŠKI BARONI SE IGRAJO Z OGNJEM.

Washington, D. C. — Premogovniški baroni igrajo zelo nevarno igro z njih grožnjami in zahtevami, v katerih namigujejo, da zapro rudnike, če jim nedovolijo večjega profita. Če premogovniški baroni izvrše svojo grožnjo, prisilijo vlado, da prevzame rudnike.

Premogovniški baroni so se oddali na zelo nevarno pot, kajti če rudniki postanejo državna last, bodo težko kedaj premogovniški baroni še gospodarili nad njimi.

Premogovniški baroni se igrajo z ognjem in prav lahko se dogodi, da se tako opečejo, da pomnijo vse svoje žive dni, kedaj so nevarno izzivali vse ameriško ljudstvo.

Trgovci, ki prodajajo premog na drobno, so tudi poslali svoje zastopnike v Washington, da predložijo njih zahteve obrtni komisiji. Gospodje zahtevajo od 50 centov do enega dolarja pri toni premoga, vzorne stroške je pa treba plačati še posebej.

Operatorji tožijo, da so med dvema ognjema. Na eni strani je vlada določila cene, na drugi pa rudarji zahtevajo povišanje mezd. To je bluf! Operatorji lahko pri določenih cenah najmanj še za deset odstotkov povišajo mezdo rudarjem, in ostal jim bo še tako velik profit, da lahko žive udobno in v več tisočakov nalože na banki ali pa v novih podjetjih.

Operatorji se izgovarjajo zdaj na rudarje, ko ne morejo več poljubno izkoriščati ljudstva z neznosnimi cenami. Če operatorji ne morejo izhajati, naj rudnike izroče vladi. Vlada bo dokazala, da lahko zviša rudarjem mezdo, znižala sedaj določeno ceno in da še ostane profit.

Operatorji se izgovarjajo zdaj na rudarje, ko ne morejo več poljubno izkoriščati ljudstva z neznosnimi cenami. Če operatorji ne morejo izhajati, naj rudnike izroče vladi. Vlada bo dokazala, da lahko zviša rudarjem mezdo, znižala sedaj določeno ceno in da še ostane profit.

Operatorji se izgovarjajo zdaj na rudarje, ko ne morejo več poljubno izkoriščati ljudstva z neznosnimi cenami. Če operatorji ne morejo izhajati, naj rudnike izroče vladi. Vlada bo dokazala, da lahko zviša rudarjem mezdo, znižala sedaj določeno ceno in da še ostane profit.

Operatorji se izgovarjajo zdaj na rudarje, ko ne morejo več poljubno izkoriščati ljudstva z neznosnimi cenami. Če operatorji ne morejo izhajati, naj rudnike izroče vladi. Vlada bo dokazala, da lahko zviša rudarjem mezdo, znižala sedaj določeno ceno in da še ostane profit.

Operatorji se izgovarjajo zdaj na rudarje, ko ne morejo več poljubno izkoriščati ljudstva z neznosnimi cenami. Če operatorji ne morejo izhajati, naj rudnike izroče vladi. Vlada bo dokazala, da lahko zviša rudarjem mezdo, znižala sedaj določeno ceno in da še ostane profit.

Operatorji se izgovarjajo zdaj na rudarje, ko ne morejo več poljubno izkoriščati ljudstva z neznosnimi cenami. Če operatorji ne morejo izhajati, naj rudnike izroče vladi. Vlada bo dokazala, da lahko zviša rudarjem mezdo, znižala sedaj določeno ceno in da še ostane profit.

Operatorji se izgovarjajo zdaj na rudarje, ko ne morejo več poljubno izkoriščati ljudstva z neznosnimi cenami. Če operatorji ne morejo izhajati, naj rudnike izroče vladi. Vlada bo dokazala, da lahko zviša rudarjem mezdo, znižala sedaj določeno ceno in da še ostane profit.

## \$350,000,000 ZA NOVE RAZRUŠEVALCE.

Predsednik je odklonil proračun za gradnjo ogromnega brodograjskega podjetja.

### GENERALI ŠTAB JE ZADOVOLJEN.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je potrdil proračun za gradnjo ogromnega brodograjskega podjetja, ki mu ga je predložil mornariški tajnik Daniels.

Novi proračun določa, da Združene države zgrade za \$350,000,000 razruševalcev. \$225,000,000 izdajo po navodilu predsednika. Splošni mornariški odbor, glavni vodja operacij mornarice in posebni odbor za odpravo submarinske nevarnosti so prišli do zaključka, da je treba pomnožiti razruševalce do skrajnega števila.

Mornariški departament naznanja, da je izvršil vse, da hite z gradnjo razruševalcev, ki so v delu.

V vojnem departamentu so zadovoljni, da se je armada tako hitro reorganizirala, da pojde sedaj prav gladko od rok vezhanje velike narodne armade.

Generalni štab je zadovoljen s sedanjimi uspehi. Vzelo je le pet mesecev, da so zgradili temelj za armado. Izključene so bile vse napake, ki jih je napravila Velika Britanija.

V začetku je primanjkovalo preme v nekaterih državah, kljub temu je armada pripravljena za poljsko službo.

### KJE BO ZBOROVALA KONFERENCA MIROVNIH SVETOV?

Madison, Wis. — "Narodna konferenca mirovnihih svetov" namerava obdržati svoje zborovanje v Milwaukee mesto v Minneapolis, ker jim je prepovedano zborovati v Minnesoti.

E. L. Philipp, governor države Wisconsin, se je o zborovanju izrazil:

"V državi Wisconsin ne bomo trpel zborovanja, ki ima namena nasprotovati vladnemu delu. Puntarskih in izdajalskih govorov ne bomo trpeli. Ne nasprotujem pa mirnemu zborovanju državljanov, da se pogovore o stvarih, ki mislijo, da so najboljše za njih interese in če se taki razgovori vrše v pravem duhu."

Daniel W. Hoan, socialistični poslanec v Milwaukee, je poslal pozdravno brzojavko Louisu P. Lauchnerju, tajniku "Ljudskega sveta," ker se je odločil, da obdrži zborovanje v Milwaukee.

### ZAMORSKI VOJAKI BODO LOČENI OD BELOPOLTNIH.

Chicago, Ill. — Generalni adjutant Dickson naznanja, da bodo zamorski vojaki za časa vezhanja ločeni od belopoltnih.

Skozi štiri tedne so prihajala vprašanja na lokalne naborne komisije, če bodo zamorski vojaki pomešani z belopoltnimi v vojaških taboriščih in pri polkih. Na ta vprašanja je odgovoril general Crowder še le zdaj. V okrožnici na državne governerje pravi, da je potrebno za vsakega generalnega adjutanta, da je podučen, koliko je bilo v njegovi državi potrjenih zamorcev in belopoltnikov, da se določajo, da se morajo zamorci voziti v posebnih vozovih.

Berkman mora zopet v ječo.

New York, N. Y. — Anarhist Berkman urednik "Blasta," Louis Kramer in Morris Becker morajo v enem tednu položiti poročstvo ali oditi v antilantiško kaznilnico. Porotniki so jih spoznali krivim in sodišče jih je obsodilo v ječo, ker so hoteli preprečiti izvršitev nabornega zakona.

Poročstvo za Berkmana znaša \$25,000, ali ravno toliko kot za anarhistko Ema Goldmanovo, ki je pa sedaj na prostem, ker je položila poročstvo.

## DRZNE ROPARJE SO PRIJELI.

Neki Carrao je spoznan kot vodja petorice, ki je ugrabila \$9000 pri belem dnevu.

### BANDITJE IN MORILCI V KLEŠČAH.

Chicago, Ill. — Carrao je bil spoznan kot vodja petorice, ki je umorila ekspresna uslužbenca Barton Allena in Louis Osenberga pred tovarno Winslow Brothers kompanije in odnesla okoli devet tisoč dolarjev.

Pomožni ravnatelj Winslow Brothers kompanije, Frank Wessel in Osear Devogolsen, telefonirala delavca, so v Anthony Costinu, staremu 21 let, spoznali drugega roparskega morilec. Detektiv Frank Shea je aretirale Costina, ki je komaj pred dobrim tednom prišel iz neke ječe v Indiani.

Carraota je spoznal tudi tretji ekspresni uslužbenec, ki si je režal življenje na ta način, da je spustil samokres na tla in dvignil roki kvišku.

Lewis je rekel: "Carrao je ubil Allena s strelom iz lovske puške z odrezano cevjo. Pobral je vrečo z denarjem, ki je padla iz njegovih rok in odnesel je moj samokres."

Deset drugih očividcev, ki so videli roparski napad, so v Carraotu spoznali roparja.

Dramatičen prizor se je odigral v uradu javnega tožitelja, ko so Carraota dokazali, da je bigamist.

"Molčala sem o najini poroki," je vzkliknila Elsie Griepke pred namestnikom javnega tožitelja, "toda njegova soproga sem."

Vzela je iz torbice obilavno poročno dovoljenje in dokazala je, da je bila poročena v Hammond Ind., v septembru 1916.

"Ogoljufal me je, toda ne verjamem, da je morilec," je jokala Griepkova. "Dokažite mi, da je morilec, pa pretrgam z njim vse vezi za vedno."

Odvedli so jo v sobo, v kateri je sedel Carrao. Pri njenem vstopu se je nasmehnil, ona ga je gledala hladno. Vstopil je Kit Lewis in takoj dejal:

"Da, videl sem ga, ko je ubil Allena."

"Morilec," je viknila Griepkova, nočem te videti. Ogoljufal si me, odpustila bi ti mogoče, toda sedaj — nikdar. Odšla je iz sobe.

William Gillmartin, ki prebiva blizu tovarne, je spoznal Carraota mladeniča, ki je stal pred umorom pri avtomobilu in pisal v knjigo.

Ko so aretirali Carraota je pred detektivskim načelnikom Mooneyjem izpovedal, kje je bil z avtomobilom v terek od desetih dopoldne do dveh popoldne. Mooney se je prepričal, da je izpoved neresnična.

GRABEŽLJIVI TOVARNARJI HOČEJO ODRAVITI POSTAVO ZA VARSTVO OTROK.

Greenboro, N. C. — Tovarnarji, ki izdelujejo tekstilne izdelke, so pričeli z bojem na sodišču zveznega sodnika Boyda za odpravo zakona za varstvo otrok.

Advokatje grabežljivih tovarnarjev plakajo, da je zakon protiustaven, ker se vtiika v državne postavne.

# Bitka na Banjšici se nadaljuje.

Italijani so naleteli na močan odpor. Avstrijci so izgubili del gore Sv. Gabriela, na Tirolskem so vzeli ledeno pozicijo. Ruski polki se zopet puntajo. Slabo vreme v Belgiji. Konferenca v Moskvi je končana.

### BREŠKOVSKAJA IN KROPOTKIN ZA PORAZ NEMČIJE.

Moskva, 30. avg. — Na večerajšnji tretji seji političnega kongresa so se nadaljevali govori vplivnih revolucionarjev in drugih voditeljev, ki so apelirali za boljše obrambo Rusije proti zunanjemu sovražniku. Med temi je bila tudi Katarina Breškovskaja, mati ruske revolucije, ki je s svojimi kratkimi, a jedrnatimi besedami naredila velik vtisk na delegate. Dejala je, da obstanek ruske svobode, ki jo je porodila revolucija, zavisi od poraza imperijalistične Nemčije in zato se mora vrniti v rusko armado disciplinirana in sposobnost za boj. Te besede stare revolucionarke, ki je pretrpela 40 let v sibirskem prognanstvu za svoje svobodoljubno prepričanje, so delovale na delegate kakor lakra na smodnik. Ognjevit so ji aplavdirali.

Peter Kropotkin, znani teoretični anarhist, je tudi apeliral za močno armado, ki bo porazila Nemce. Rekel je tudi, da se Rusija ne sme razdeliti v skupine avtonomnih republik. Nato so sledili govori za govorom in vsi govorniki so pobijali separaten mir in se izrekli za nadaljevanje vojne do zmage.

Prolov, zastopnik zveze železniških inženirjev, je dejal, da vlada na železnih velikih zmeda in da mora promet popolnoma prenehati s 1. novembrom, ako ne bo prej odpomoči. Govornik je zvalil nekoliko krivde tudi na železničarje, češ da so brezobzirni v svojih zahtevah. Delegetje delavsko-vojaškega sveta so odgovorili, da delavci ne morejo biti krivi, če so železnice v slabem stanju in zahtevali so da morajo železnice biti pod kontrolo delavstva kot dobro jamstvo zoper vsako protirevolucijo.

Orehkov, zastopnik železniškega odbora, je izjavil, da bodo v slučaju protirevolucije takoj postavili promet na vseh progah.

Grusenber, zastopnik židov, je rekel, da židje ljubijo novo Rusijo kljub vsem programom in persekucijam v preteklosti. Židje so veliko pripomogli do uspešne revolucije.

Delegetje iz Ukrajine in zapadne Bele Rusije (Litve) so naglašali zvestobo provizorični vladi. Kurlandija ne sme nikdar pripadati Nemčiji.

Bivši vrhovni poveljnik general Alekajev je v dolgem govoru navedel poraze ruske armade in njih vzroke. Dejal je, da pod starim režimom so bili porazi zato, ker ni bila armada opremljena s potrebnimi in posebno z municijo, kakor je bilo treba; izza revolucije je pa glavni vzrok padeč discipline, čeprav je imela armada dovolj potrebnih. Ponovno je napadel znano socialistično naredbno št. 1, ki je odpravila salutaranje v armadi. Pravil je, kako se ob času zadnjega umikanja v Galleiji organizirale prostovoljne čete iz samih oficirjev, ki so padli do zadnjega moža, medtem ko so prostaki gledali iz zakopov.

Kerenskij je zaključil konferenco z dolгим govorom. Rekel je, da kljub kritiziranju začasne vlade so mnoge stranke pokazale voljo za skupno delo, ki ima en cilj: Rešiti in ojačiti Rusijo. Provizorična vlada bo stražila revolucijo in ne bo dopustila najmanjšega gibanja, ki bi nosilo kakršne protirevolucije. Kdorkoli bo skušal iztrgati sadove revolucije iz rok osvobojenega ljudstva, bo podlegel. Sadovi revolucije so na

Rim, 30. avg. — Poznejše poročilo pravi, da so Italijani odbili vse protinapade nad Gorico. Ujetih je bilo 560 Avstrijcev.

Pariz, 30. avg. — Nemški protinapadi pri Verdunu so bili danes odbiti na vsi fronti. V Šampaniji so Francozi udarli v nemške pozicije in dobili nekaj ujetnikov.

Petrograd, 30. avg. — Vojni stan javlja danes, da sta večeraj zopet dva polka zapustila zakope v okoliših Fokšanija na rumunski fronti. Lojalne čete so raspršile en polk in koraki so podvzeli, da Rusi reokupirajo na ta način izgubljeno pozicijo.

Kodanj, 30. avg. — Poljski državni svet je resigniral v celoti. Javno mnenje na Poljskem se je izza ruske revolucije tako izpremenilo, da je bilo svetu nemogoče organizirati novo poljsko državo po nemškem načrtu.

Helsingfors, Finska, 30. avg. — Rusko vojaštvo je danes naselilo soborščino palačo in preprečilo odtvoritev parlamenta. Nemirov ni bilo.

### ITALIJANI SE JAVLJAJO O USPEHNIH.

Rim, 30. avg. — Danes poročajo s fronte o ljutih bojih z avstro-ogorskimi četami na istočnem robu Banjšice. Tam se vrši ena najkrvavejših bitk, ki traja že tri dni. Sinoči so neuradno poročali, da je vsa planota v rokah Italijanov, toda danes je razvidno, da je ta vest prišla malo prezgodaj. Italijani so naleteli na robu planote na mogočen sistem obrambnih pozicij, ki so jih Avstrijci prej pripravili, in preden so v stanu prodirati dalje, morajo streti odpor tamošnje obrambe.

Druga italijanska armada, ki je prekorčila Sočo med Plavo in Tolminom, je zavzela precejšnji kos planote in zdaj ogrožava obrambne pozicije, ki obkrožajo Tolmin. Italijanski topovi kontrolirajo pota, ki vodijo v Tolmin. Stara avstrijska tretja linija za kopov v tem okolišu je zdaj prva črta avstrijskih čet.

Ostri boji se vrše naokoli gore Sv. Gabriela. Večar so Avstrijci izgubili del zakopov, ki branijo zapadno stran gore. Italijanske čete so prišle v čepovansko dolino.

Italijani so večeraj doživeli poraz na Tirolskem. Očitno je, da hočejo Avstrijci olajšati pritisk na Goriškem s protiofenzivo na tirolski fronti. General Cadorna priznava, da so avstrijske čete prodrale v italijanske črte v dolini Zebur.

Sinočnje uradno poročilo pravi: Bitka na Banjšici se nadaljuje. Naše čete so naleteli na mogočno črto obrambe, katero je sovražnik prej organiziral in na kateri se zdaj arditno brani. Zdaj se vrše napadi na to črto. Tekom dneva smo ujeli več kot tisoč Avstrijcev in vplenili več strojnih pušk. Bitki je prisostvovalo 247 ero-

(Dalje na 3. str., 1. kol.)

rodova last in narod bo držal svoje.

Amsterdam, 30. avg. — Berlinški listi se norčujejo iz moskovske konference. "Volkszeitung" v Kelmorajnu jo imenuje "komedijo v Moskvi". Drugi listi pišejo o "avtokraciji" Kerenskija in da ni revolucije prinesla Rusom nobene svobode.

PREMIER  
Največja  
temperatura  
v 24 urah: 64.



# PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4638.

Datum v oglepanju n. pr. (Julija 31-17) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

## Wilsonov odgovor.

Predsednik Wilson je odgovoril papežu tako, kakor je bilo v principu pričakovati. Toda dodal je se marsikaj, kar je njegov dokument napravilo zgodovinsko važnim.

Papež je posredoval za mir in Wilson je vprašal, da li more mir po papeževem navodilu ostati trajen, da bo res mir. In nato odgovarja: **Ne more!**

Vprašanje miru ni več danes vprašanje premirja, ki bi morda trajalo deset ali petnajst let, oziroma toliko časa, dokler bi se nerazbita militaristična mašina Prusije zopet pripravila za novo klanje; mir mora priti, to se razume samoosebi, ampak tak mir, ki bo res mir, ne pa oboroženo pripravljanje za novo vojno, katero pruski junkerji že danes prerokujejo.

Garancija za stalen mir pa leži v porazu kajzerske Nemčije. Wilson pravi jasno in odločno, da s sedanjo kajzerjevo vlado ne bo pogajanja za mir, ker na njeno besedo se ne more nihče več zanesti.

Nemška vlada pa ne more eksistirati, ako se ji nemško ljudstvo odreče kot orodje. Usoda hitrega in stalnega miru torej leži v rokah nemškega ljudstva. Čim prej vrže oholega kajzerja ob tla z vso njegovo razbojniško bando, tem prej bo imelo mir.

Tu je razlika kot noč pa dan med papeževim mirom in pa mirom, ki ga hoče Wilson in ves pameten svet. Bodoči mir mora sloneti na volji in pravicah narodov, ne pa na pravici brutalne sile. Mir mora imeti korenine spodaj v ljudstvu, ne pa zgoraj na okrvavljenih tronih, kjer se ošabno šopirijo kronani mogotci v svoji neskončni nadutosti, da je njihova beseda od Boga podeljen zakon.

**-Dol s kronanimi mogotci! Ljudstvo se mora povsod samo vladati in tedaj bo izginila vojna s sveta.**

## Vojna in privatno lastništvo.

Evropa se je že naučila in zdaj se uči Amerika.

Vojna je pokazala absolutno nezmožnost vseh privatnih, kapitalističnih podjetij. Pokazala je, da brez grafta in ropa ne more obstati privatni monopol; pokazala je, da Amerika ne more vršiti svoje naloge v vojni, dokler so eksistenčna sredstva v privatnih rokah.

Obljube železniških baronov in parobrodskih družb, da bodo v prvi vrsti služile vladi in ljudstvu, so bile velika farsa. Baroni služijo še vedno in v prvi vrsti sebi — razpisujejo dividende in prosjačijo za višjo tovarnino — medtem ko vlada v železniškem prometu največja konfuzija. Drugače sploh ne more biti.

Poglejmo premogarske kneze. Koliko so obljubovali, da bodo sami znižali cene premogu, toda znižali niso nič. A zdaj, ko je Wilson znižal cene, groze knezi, da ne morejo izhajati in da bodo zaprli rove. O, da bi jih le zaprli!

Tako je privatni kapital pokazal svojo zmožnost, kadar je sila največja. Vojna počasi uči Ameriko tistih resnic, ki jih socialisti učijo že desetletja. Ampak takrat je bil mir in ljudje so spali; danes je vojna in ljudje so se zdramili. Stari zakrknjenci, ki so sveto verjeli v božanstvo privatnih interesov, začudeno gledajo in pravijo, da so interesi sto milijonov ljudi v ameriški republiki le večji in bolj važni, kakor pa dividende železniškega, premogarskega, jeklarskega itd. trusta.

Amerika je komaj pet mesecev v vojni, a naučila se je že mnogo. V nadaljnjih petih mesecih bo ameriško ljudstvo spoznalo marsikaj, česar ni spoznalo v zadnjih petindvajsetih letih. Ni čuda, da si mnogi večinski socialisti na tihem žele, da bi vojna trajala najmanj še eno leto. Saj vendar niso vsi slepi!

Privatnemu kapitalizmu v Ameriki je zapisana smrt in vojna bo njegov grobokop. Namesto privatnega kapitalizma bomo imeli podržavljene industrije, rudnike, železnice itd. in od vladnega monopola do socialistične družbe ni več daleč.

## Katarina Breškovskaja apelira — za mir? Ne! Za močno armado!

V Moskvi se je vršilo važno zborovanje. Besedo o tem zborovanju si prihranimo za drugikrat, ko bomo videli, kaj prinese novi Rusiji. Danes hočemo omeniti le kratek apel, ki ga je izrekla včeraj na tem zborovanju sivolasa Katarina Breškovskaja.

Kdo ne pozna slavne ruske starke? Kdo ni še slišal ali čital o materi ruske revolucije? Komu ni znana največja Rusinja, kar jih je porodila ruska zemlja? — Bila je štirideset let v pregnanstvu, največ v Sibiriji, kamor jo je pregnal car zaradi njenih revolucionarnih idej in sploh zaradi tega, kar je ljubila svobodo ruskega naroda bolj kot vse drugo na svetu. Toda mati revolucije je doživela gloriozno rojstvo ruske svobode in vrnila se je iz Sibirije svobodna, medtem ko je odšel car Nikolaj, njen preganjalec, v sibirsko jetništvo.

In ta slavna žena, slaba, upognjena in sivolasa, toda še vedno polna revolucionarnega ognja — je rekla včeraj, kakor pravi brzojavka, da naj voditelji ruske demokracije malo manj govorijo in veliko več delajo, da naj vsposobijo rusko armado za akcijo in premagajo zunanega sovražnika, ki ogrožava sadove revolucije.

Kronični mirzavsakocenovci, ki v svoji neskončni slepoti in duševni plitvosti hodijo že tri leta po glavi namesto po nogah, bodo mogoče rekli, da je tudi Breškovskaja "znorela" (poludila!). Pri njih namreč vsakdo "znori", kdor pravi, da je črno črno in belo belo.

Drznite se opljuvati mater ruske revolucije, plitveži!

## DOPISI.

**Dunlo, Pa.** — Na vprašanje glede delavskih razmer v okolici Colver, Pa., vam naznanjam sledeče: Ta naselbina je precej oddaljena od tukajšnje naselbine. Kljub temu sem pa poizvedoval. Kolikor sem mogel poizvedeti, v dotičnem kraju ni štrajka. Vsa stvar je pa najbolj gotovo takšna, kot tukaj v Dunlo, Pa. Henrieta Coal Mining Co. v Lainsfar. Za roj. št. 2 išče ta družba delavce v listu "Gl. Naroda" in piše, da se zasluži od 60 — 100 dolarjev na dva tedna; da so dobre stanovanjske hiše in dobra pitna voda. To je pa vse skupaj laž. Jaz sem tukaj že trinajst let in mi je vsa stvar prav dobro znana. Še tisti, kateri so sedaj vposleni, delajo po tri dni v tednu. Delavce iščejo samo raditega, da bi napolnili prostore, kjer bi delalo potem po pet ali sedem delavcev v enem prostoru in da bi družbena prodajalna bolj vspevala. Kakor se mi dozdeva, je isto z Colver, Pa.

Fr. Naglič.

**Vintondale, Pa.** — Glede vašega vprašanja o delavskih razmerah v tukajšnji okolici, pojasnim, da kar se tiče zaslužke je vse odvisno od delavca in prostora. Nekateri zaslužijo več eni pa manj. Premog je visok od tri in pol do štiri čevlje. Plačujejo ravno tako, kakor po unijskih premogokopih. Seveda unije pa ta družba ne pripozna. Premogokop je suh. Štrajka tudi sedaj ni nobenega. Tega pa jaz ne vem, ali primanjkuje kaj delavcev ali ne. Hiše so večinoma vse družbine.

Vozov za premog je vedno dovolj in tudi delamo vsaki dan.

John Verhovnik.

**Warren, O.** — Zopet se je pripetil žalosten dogodek, katerega vzrok so krivi stariši, kateri ne spravljajo dovolj varno strelnega orožja.

V tukajšnji naselbini na Clanton cesti je dobil triletni deček na neznan način v roke lovsko puško. Nameril je na svojega brata, starega eno leto in pol, in dvakrat ustrelil v njega. Otrok je umrl vsled zadobljenih ran, predno je prišel zdravnik. — Stariši, spravljajte orožje pred otroci. Že brezštevilno nesreč se je vsled tega pripetilo, ker so otroci dobili nevarno orožje v roke. Ako imate puške ali sploh strelno orožje pri hiši, ne imejte nabojev v njih, posebno ako imate male otroke. Ož marsikateremu odraslenemu se je pripetila nesreča, da je po neprevidnosti obstrlel kakšnega človeka, kar ni vedel ali je puška ali samokres nabita.

Poročevalec.

**Lloyd, Pa.** — Čital sem oglas v "Gl. Naroda" in v "Sl. Naroda", da išče Loyalhana Coal and Coke Co. rudarje posebno one z družinami za v premogokope za v Onalinda, Pa. blizu Lloyd, Pa. in So. Fork, Pa. V tem oglasu piše, da je ta premogokop najboljši

v tej okolici. To vse skupaj je pa grda laž. Nadalje pravi v tem lažnjivem oglasu, da plačuje svojim delavcem najboljše plačo po unijski lestvici, kar se tudi ne strinja z oglasom. Jaz sam sem namreč vposlen pri tej premogokopni družbi deset dni, ter sem videl in prekusil vse, kakšne so razmere in kakšen je ta premog. Premog je prav nizek, visok je od treh do štirih čevljev. Nadalje sem slišal od več tukajšnjih rojakov, da gre do nekateri delavci na delo že ob polnoči in delajo do 4. pop. Vsa nedeljo zvečer namreč. Na ta način si lahko napravijo dovolj premoga, da potem lahko naložijo več vozikov. To so pa unijske razmere in osemurno delo. Resnica je, da se dela osem ur, kar se pa ne strinja s tem, kar sem slišal praviti od tukajšnjih rojakov. Na ta način delajo nekateri po 15 ur na dan in si lahko zaslužijo več kot pa oni, kateri delamo samo po osem ur na dan.

Raditega svarim rojake, ne dajte se prevariti od lažnjivih oglasov potom raznega časopisa. Ako bi prišli v take premogokope, bi bili prav razočarani.

Kar se pa tiče drugih razmer v premogokopu v Onalinda, Pa., je pa vsa stvar tako urejena, da je bolj za vrage plašiti ne pa za ljudi.

Raditega se čutim dolžnega, da objavim vse te stvari, da se ne vjame kakšen na limanec. Toliko v pojasnilo in svarilo vsem rojakom širom Združenih držav.

Drugi posebnih novic nimam poročati, ker še nisem dolgo časa v tej naselbini.

Jožef Levstik,

trpin pri Loyalhana Coal &amp; Coke Comp.

**Moon Run, Pa.** — Z žalostnim sreem naznanjam prijateljem in znancem o nesreči, katerega žadela mojega ljubljene sinčka Jožef Grila, ko je šel dne 23. avgusta t. l. zvečer s svojimi sestrami nabirat premog. Pri nabiranju premoga pri premogokopu je prišel z desno roko pod voz, naložen s premogom ravno v trenutku, ko so prevažali vozove po tiru in pri tem mu je zlomilo roko nad komolcem in pri rami popolnoma odtrgalo. Visela je le še na koži. Prepeljali smo ga takoj, ko mu je dal tukajšnji zdravnik prvo pomoč, v Pittsburgh, Pa. v Marcy Hospital. Roko so mu odrezali še tisti večer. Zdravniki upajo, da bo okrevl.

Stariši, ne puščajte otrok na nevarna mesta, posebno ne v bližino železniških tirov, kjer prevažajo ves čas železniške vozove semintja.

John in Rozalija Grile, žalostni stariši.

**Cleveland, O.** — Zveza jugoslovanskih pevskih društev priredi velik pevski koncert v nedeljo 2. septembra t. l. v gledališču "Colonial" na Superior Avenue in vogal devete ceste. Vspored je jako bogat in vsebuje krasne slovenske pesmi. Pričetek koncerta ob drugi uri popoldne.

Ker je ta koncert za clevelandsko naselbino nekaj izrednega in

velikega pomena, se želi, da se ga Slovenci vdeležijo v obilnem številu. — Pokažimo s svojo vdeležbo, da se zanimamo za napredek našega naroda, raditega naj bo v nedeljo naše geslo: Vsi v gledališče "Colonial" v nedeljo popoldne poslušat naše krasne pesmi, katere so izraz naše duše.

Poročevalec.

**Bellaire, Ohio.** — Tukaj so neznanji roparji okradli 25. avgusta okrog 11. ure po noči rojaka in člana SNPJ, John Previča za veliko svoto in sicer nad enajst sto dolarjev. — Eden roparjev je prišel naravnost v sobo, v kateri je ležala gospodinja Terezija Previč in pet otrok, od katerih je najstarejši 7 let, privil svetilko in zavpil nad gospodinjino, katere je že spala, da naj vstane. Gospodinja je mislila v začetku, da jo kliče njen mož, toda ko je videla, da ima tuja pred seboj, je zakričala in hotela zbežati na ulico. Toda ropar ji zastavi pot in ji nastavi velik nož na vrat. Ta je zanrla: "Oj, moji otroci!" Med tem je pa že prišel drugi ropar, kateri imel samokres v roki. Zamašila sta ji usta, zavezala oči in jo privezala na posteljo, in sicer tako, da ni sedela, ne ležala in se takoj onesvestila. Roparja sta nato vzela ključce, s katerimi sta odprla omaro, vzela denar in odšla brez sledu.

Kmalu nato je prišel soprog domov, rekel svojo ženo iz mučnega položaja in obvestil policijo, katere je aretirala tri osebe, izmed katerih pa soproga okradenega ni nobenega mogla spoznati. In si splošno ni mogla dobro vtisniti v spomin obrazov, ker je bila preveč prestrašena.

Sodi se, da so bili roparji dobro poučeni o vsej stvari, ker so vedeli, kje je denar. Drugače bi ne mogli vse tako hitro narediti.

Poročevalec.

**West Frankfurt, Ill.** — Tukaj se včasih dogode čudne stvari, da že človek ne more verjeti ali je resnica, ali so pa samo sanje.

Tako so imeli neki Poljaki govedanje pri nekemu svojem rojaku. Kot je že navada, so pri taki slavnosti vsi bolj dobre volje in tudi bolj glasni. Ne vem radi česa so jih pa obiskali policaji in zahtevali, da naj gredo z njimi. Seveda Poljaki pa teh nepovabljenih gostov niso bili nič kaj veseli, še manj pa njihovega povabila in so se jim uprli. Vsi tedaj je nastal pretep, v katerem sta bila dva Poljaka tako težko ranjena, da sta še isti dan podlegla ranam. Bila sta oba brata. Enega so pa prepeljali v bolnišnico in je tudi malo upanja, da bi okrevl. Četrta ima pa tako razbito glavo, da se vsi boje, kaj bo z njim.

To je precej žalostno, ker se človek še v svoji hiši ne sme pozabavati in biti vesel. Naročnik.

**Kajzer je prejel ruske armadne načrte naravnost iz Petrograda.**

Petrograd, 30. avg. — Sodna razprava proti carjevemu vojnemu ministru Sukomlinovu postaja vedno bolj senzacionalna. Čim dalj traja, tem več je odkritega smrdečega blata, s katerim se je dičila stara, caristična vlada.

Včeraj je prišel general Ivanov, bivši poveljnik ruske armade v Voliniji in Galiciji, rekoč, da je Nemčija dobivala tajne militaristične načrte ruske armade naravnost iz Petrograda čez Varšavo. Pravi, da je minister Sukomlinov bolj služil kajzerju, kot pa Rusiji.

Priča general Veličko je dejal, da smatra Sukomlinova za glavnega krivca vseh porazov na Poljskem, ko so se morali Rusi umakniti v jeseni leta 1915. Po mnenju priče ne more biti bivši car odgovoren za tiste poraze, kajti Nikolaj je videl vsako stvar čez Sukomlinova očala.

General Vernander, ki je bil nekaj časa pomožni minister pod carjem, je pričal, da se ni Sukomlinov prav nič zmenil za vojno. Njemu je bilo čisto vseeno, kaj delajo čete na bojišču in namesto da bi bil oddal naročila za vojaško opremo in municijo tovarnam, jih je držal zaklenjene v predalu svoje pisalne mize. V prvih 130 dneh vojne je ruska armada porabila vse strelivo in ostala je brez topovnih granat. Generali so neprenehoma brzojavljali za municijo in druge potrebščine, toda Sukomlinov je vse take brzojavke skladal v predal in na katere se mu ni poljubilo niti odgovoriti.

## OGLEDUŠKA AFERA V TESSINO.

Osleduštvo povsod. Sedaj dejo na sled kakim ogleduštvo tem kraju, sedaj v družini. Naj so prišli, kakor poročajo, ni tessinski listi, na sled velik gleduški aferi v Tessino, Švica, sicer na škodo Italije. Ta a je v zvezi, kakor se domneva, znano afero Gerlach Valente Pomarice.

V to afero je zapleteno več časnikiš poročevalcev neznanih avstrijskih listov, kateri so zven svojega posla opravljali di ogleduštvo v nevtralnici dr. Ko je švicarska policija aretila veliko oseb in uvedla razne preiskave, niso domači listi in časa ničesar drugega pisali, samo o tej aferi.

Med aretiranci je tudi doznani rimski korespondent nekakega lista "Berliner Tageblatt". dr. Hans Barth, kateri je ob bruhu vojne stanoval v Lugonadalje je policija aretirala tudi zastopnika katoliškega poravnega biroja "Juta". Ljudi Kaula katerega je italijanska da za časa tripolitanske vojne gnala iz države in je sedaj biv. Melide. Ta je solastnik agenta "Information", katerega okoli izključno je klerikalne liste z nimi novicami; v zadnjem čas je prizadeval dobiti državljansko pravico v Švici. Kaul zatrjuje, kor piše "Popolo e Libertà", on ni imel nobenega stika s k. vohunsko družbo in ravno tak zagovarja tudi Barth. Oba prita, da se nič ne bojita sodnih obravnav.

Nadalje je bil aretirani tudi pisnik madžarskega lista "Est" in drugih avstrijskih listov. Nadalje so osumljeni, da so v zvezi s temi vohuni nek go. Attenrath, ki je bil pred vojno stavljen v neki čevljarski tovar v Varesotto in je sedaj član Straskrabad, kateri je dobro s kot velik vegetarijanski apoz iz krasne kolonije na gori Tri pri Loearno; neki Berti iz Lona, kateri je bil že obsojen k ogeduštva l. 1916, nadalje še časnikarja in sicer Kemp in penberger.

Kaul, Barth, Attenrath in B so bili po zaslišanju zopet izpusti. Lama in Kempa so pa obdli še nadalje v zaporu. Koliko je zvedelo, je policija našla hišni preiskavi veliko zelo k promitujoče korespondence. V afero je zapleten tudi neki "signore" Guether, kateri je stal v Paradizo. Ko je policija podvela prve korake, je odpval v Zuerich. Toda ko se je dluž, so ga prijeli štirje dedvi in prepeljali k zaslišanju k polkovniku Maaga, kateri je čelnik informacijkega biroja južni fronti.

Policija se drži v tej zadevi ko rezervirano in ne poroča gotovega. Vsi švicarski listi zavajo, da se ta golazen pomele železno metlo, da ni v Švici stora za kake špijonažne afe.

## RUSKI EKSCAR UMORBO.

Italijanski časopis "Il Seco" poroča iz Rima: Iz Petrograda došla poročila na "Correspondence za Vatikana", da je v ruski bolevine. Prikazujejo se znaki mobilnosti, kateri je vsa rod Romanov podvržena. Nikolaj sedaj jako ostro zastražen, kaj boje, da bi si lahko poskušal titi. — Saj škoda bi ga ne prav nič.

## Listnica za informacijo.

J. S. West Newton, Pa. — Je "Prosveta" pred enim mesecem poročala, da je v mesecu delu Mehike vpeljan delavnik, toda ne po vsi repulki. Ako se ne motimo, je bil ki. Ako se ne motimo, je bila tična vest poročila iz poročila tega socialisti, ki ga je obelnil v "New York Call". Doti ni bil poročal, da je zastupnik je zakonito vpeljan v okolici Tampica, kjer so bogati petroški vrleci.

## LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. J. Thurber, Tex. — Vsi pis prišel prepozno. Razprave trajale samo do 25. l. p. Ne moremo več prihiti.

VSAK novinar čita in študira "Prosveto".







# LJUBEZEN IN RODOLJUBJE.

Spisal Fran Govékar.

(Znanijsko)

Vedel je in videl, da se nam povsod vriva nemštvo, da se nemška ali laška govornica, nemški nazori, nemški običaji, nemško in laško slovstvo, nemška umetnost še vedno šopirijo med našim razumnostvom. Zato pa si je mislil: Proč z nemštvom in lahonstvom! Bodimo v tem oziru najhujši radikale, najstrastnejši fanatiki! — Bodimo slovenski. Duh slovenskih bratov bodi tudi naš, — njihova kultura, njihovo politično stremenje bodi i naša last! Zavedajmo se in širimo bolj in bolj med vse narodove sloje ponosno zavest, da smo nadarjeni ud največje narodne veje na svetu, da imajo Slovani preslavno zgodovino, veliko umetnost, krasno slovstvo, najmočnejše vladarje, najuglednejše učenjake in politike! — Zavedajmo se tega, da trepeti ves svet pred našo slovansko in da se, če tudi nehoté, klanja geniju slovanstva celo oholi German, ki se — bajé — "ne boji nikogar razen Boga!" — Bodimo Slovani (— ne pa pratikularistični domišljave!) — z dušo in s telesom; trudimo se za kulturni in gnetni napredek in končno avtonomijo svojega naroda ter skrbimo za svojo vsestransko, najširšo omiko v blaginjo in slavo domovini!

To so bili nazori mladega akademika Kresa in po njih se je tudi ravnal. Porabivši vsako minuto, dovršil je svoje velokoleske uke odlično ter se vrnil v očetovo hišo kot navdušen in temeljito izobražen mladenič. Oče ga je takoj vpejal v svojo trgovino ter bil kmalu ponosen na sinovo znanje.

Josip pa se ni brigal vestno le za očetovo veliko trgovino, ampak se lotil takoj tudi društvene življenja v Tabru.

Stara čitalnica je bila vsled nespretnosti njenih voditeljev popolnoma propadla. Boljši sloji so se ji povsem odtegnili. Njeno premoženje je bilo v neredu, njena knjižnica razmetana in razgubljena.

Čitalnice se je zavzel torej Kres najprej. Združivši se s nekaterimi udi, zahteval je, da se skliče občni zbor. Na zboru je razkril vse odhorove in društvene zanikarnosti ter pozval drušvenike, naj si izvolijo nov, spretnjši in delavnejši odbor. In tako se je zgodilo. Predsednikom je bil izvoljen ugleden mešan, tajništvo je prevzel Kres sam, blagajništvo pa uradnik Kočvar. Tri trije — na čelu seveda vedno Kres — so uravnali najprej društveno premoženje, poskali lepšo in večjo sobo, katero so dali primerno poslikati, in uredili knjižnico, kateri je podaril Kres nekoliko sto knjig in zvezkov iz svoje knjižnice. Kres je nakupil društvu iz svojega žepa tudi nekaj slovenskih slik, veliko zrealo in elegantno svetilko. Kmalu nato si je po Kresovem vodilu društvo kupilo še čedno pohištvo. Društvena soba je postala tako dostojna najboljši družbe. Vred živahne asitacije Kresove in Kočvarjeve je kmalu izginilo upiranje boljših krogov proti društvu. Udje — moški in ženski — so se množili; vsi so bili složni. — Tja na zimo pa je pozval Kres vse mlajše ude, gospodične in gospode, ter jim predlagal, naj ustanove pevski zbor. Ta predlog so vzprejeli z navdušenjem. Takoj se je oglašilo zadostno število pevk in pevcev. Kočvar, sam izboren pevec, pa je požrtvovalno prevzel pevo vodstvo. Kres in Kočvar sta izbirala pesmi in pisala cele noči note. Šešasoma sta naučila tega mučnega dela tudi nekoliko pevcev, rokodelcev in trgovskih pomočnikov, ki so jima pomagali. In mešani zbor je na veliko veselje Kočvarjevo kmalu veselo in navdušeno popeval lepe slovenske narodne pesmi.

O Svečnici pa je priredila Taborska čitalnica pri "Novem svetu" po dolgem premoru zopet veliko veselico s koncertom, dramatično predstavo in plesom. Vsa Tabor je bil po koncu. Pevke so nastopile v narodnem krilu s pečo in pasom, pevec pa v surkah. Pri dramatični predstavi so igrali Kres, njegova sestra Minka, Kočvar in nekoliko pevcev in pevk. Uspeh koncerta, igre in plesa je bil za Tabor naravnost sijajen. Tako se ni so še nikdar zabavali in toliko navdušenih, domoljubnih besed niso še nikoli čuli ko tistega večera iz ust mladega Kresa. Tako so govorili ljudje še nekoliko mesecev pozneje.

A Kres še ni miroval. Ustanovil je poleg stalnega mešanega zbora še tamburaški in dramatični klub ter s tem zanesel novo življenje v zapušeni Tabor. Uradnik Kočvar pa je bil povsod Kresov opreda, podpirajoč ga z besedo in dejanjem. O političnih se jima je pridružil še medelnece Orožen. . . .

V Taboru so imeli ondodni Nemci in nemškarji v zvezi z nekaterimi okoliškimi somišljeniki svoj nepolitični "Leseverein". V društvu je bilo, žal, tudi nekaj slovenskih rodbin, ki so si domisljale, da je za nje čitalnica preveč preprosta, da je za nje družba rokodelcev, obrtnikov in delavcev onečakajoča, da je nemška družina in nemško kramljanje jedino resnično "nobel."

Tega "Leseverein" sta se Kres in Kočvar jedva da sta imela z veselico prvi uspeh, lotila z zvijačno odločnostjo. Ker sta valed pravil mogla postati uda "Leseverein", vstopila sta in za njima polagoma vsi čitalniški peveci in vse pevke. Nekaj mesecev so mirovali ter se veselo zabavali med seboj in s Nemci. Ko pa je prišel dan obneša zbora, volili so Slovenci in Slovenke — po navodu Kresa — le slovenske odbornike. Slovenski udje so imeli dvojno večino, zato so zmagali na vsi progi. Nasprotniki so se togotili in izstopili. . . . Teden zatem so — zopet po Kresovem navodilu izstopili še čitalničarji in odbor je ostal sam. Pri prvi odhorovi seji so torej sklenili, da se "Leseverein" razpusti in da pripade vse njegovo premoženje, zneseno itak skoro le iz domačih in izdajalskih žepov, narodni čitalnici. Tako

se je tudi izvršilo. "Leseverein" je poginil za vselej, čitalnica pa se je okrepila. . . .

V Taboru je izhajal tedaj tednik "Slovenski Branik". Program njegov je bil program narodne stranke. Širil, utrjeval in branil ga je vedno odločno in uspešno. Ker pa je bil v uredništvu le eden pisatelj, kateri je moral spisovati, sestavljati in popravljal, kar je bilo za eno moč preveč, vrnila se je v "Branik" marsikatera nepravilnost, nedoslednost in površnost. Pritožbe so bile redne radi tega, in vendar se ni moglo očitati uredniku — zavarovalnemu uradniku Vitavšku —, da bi bil nemaren. Le pomoči mu je bilo treba. . . . Ker je bil Kresov oče tudi med delničarji lista, prevzel je Josip očetov delež ter postal tako listov založnik. Pri prvi veliki akupični delničarjev "Branika" in njegove "Tiskarne" je prevzel Kres prostovoljno listovo vodstvo in blagajniško tiskarno.

Odtlej pa je bil "Slovenski Branik" vrlo uredovan, najboljše poučen in bogato založen list; tiskarna pa je imela največji red. . . .

In minevala so leta. . . . Kres je bil duša vsemu društvu življenju; zato pa ga je ljubilo in spoštovalo vse. Dasi je bil še mlad, imela je njegova beseda veljavo, kakor da bi govoril si volja, izkušen starih, njegovi članki v "Braniku" so bili narodu — politična dogma. V sled njegovih naporov se je zjedini mešanstvo v lepo uspevaljo čitalnici, — njegova zasluga je bila, da je vladala v Taboru in okolici nekaka narodna disciplina.

V očigled tej slogi in disciplini pa je bilo možno, da je zmagal slovenski državnozbornski kandidat Dolžan.

## V.

Kres je prešel že petorico soban in še vedno ni našel žive duše. Spodaj mu je povedala kuharica, da je gospod v pisarnici, v predilnici, da pa sta doma Melanija in teta Ana. Naj se torej potruditi v prvo nadstropje.

Končno je dospel Kres do vrat, za katerimi je čul nekako šumenje. Rahlo je potrkal, a odzval se mu je preplašen Melanijin vzklik, zatem pa je začel besede:

"Gospod Kres — oh, kako ste me prestrašili! — prosim, samo malo potrpite — takoj bom gotova."

Nato pa tiho, koketno hihitanje.

O Vi zaspunka! — jo je kregal Kres, stoječ pred vrati. "Jednajat je že odbila, — moja ljubezniva prijateljica pa še ni oblečena."

"Motite se, gospod, jako motite!" se mu je odzvala Melanija, tekačica semtertja po svoji sobici. "Veliko kričevno mi delate. Nstala sem že ob sedmih — saj nisem mogla mirno spati; sanje so me mučile vso noč."

"Ali res! — Glejte, tudi jaz nisem mogel spati in tudi mene so motile sanje," je priteknil naglo Kres.

"Zato pa sem danes tako prečeta in utrujena!" je pripovedovala Melanija, dalje ter se hitela oblačit. "Veste, taka som, kakor da nisem tri dni zatislila očesa. . . . blede, grda. . . . ah!" "Ah, ah, kolika nesreča!" se je šaljevo rogala Kres. "Vzprejmite akoli ključavnico moje najiskrenejše sožalje, gospodična!"

"Le norujete se, porednež, iz svoje žrtve. . . . te je pač najbolj vredno moške trdosrčnosti!"

"Moje žrtve! — Moje trdosrčnosti!" se je glasno čudil Kres. "Kaj li natvezujete nedolžnemu človeku, gospodična, s toliko smelostjo?"

"Da, da, samo Vi ste krivi, da sem danes kakor smrt in da. . . ."

"... in da še sedaj niste oblečena? Ha, ha!"

"... in da se moram preoblačiti že dopoldne. Zakaj pa ste sinoči tako lepo govorili, da se nisem mogla ločiti od Vaše družbe! — Pomislite, da sem jedva ob štirih zatislila oči!"

"Žal mi je, silno žal, da sem kriv!" je govoril Kres z rahlo ironijo. "Samo tri ure ste spale. . . . oh, Vi ubožica! Prisegam Vam, da ne bom nikoli več. . . ."

"Tiho, tiho! . . . take prisege ne maram, ne vzprejem je. . . . saj Vas vendar tako rada poslušam, kadar govorite o dragi domovini, o ljubljnem narodu, o njegovih krikih in potrebah, o našem slovstvu, naši umetnosti, pa o kulturi naših slovenskih bratov tam gori na severu in tam doli na jugu! — O tem mi je pač najljubši razgovor in o tem sem čitala ter se učila največ. Tako. . . . dobro jutro!"

Odprla je vrata ter mu takoj ponudila desnico.

Kres pa je onemel. Melanija se mu je zdela danes še krasnejša, še čarobnejša. Velike modre oči so se ji svetile danes z nekim posebnim blaskom, z nekim tajnim, sanjaviim izrazom; — njene male, polne ustnice so bile napete ter rdeče nalik rožnatim čenčji in mali blede obrabce z rahlo rožnatodahnenimi lici se mu je zdel neznanoski ljubek. Kiti sta ji viseli preko hrbta tja doli do vmesnih bokov. Oblečena je bila v čisto belo, gladko, le malo s čipkami garnirano toaletto.

Obhajuje je gledal Kres v Melanijin zarni obrisek ter se divil njenemu kipenemu stasu.

"Kako si krasna, kako si dražestna!" si je mislil. Ona pa je brala to misel iz njegovih oči ter živo zardela, ko ji je prijel ročico; stisnil jo molče, pa jo poliskovito pritisnil na usta. . . .

V tistem hipu pa je stopila v sobo Dolžanova sestra Ana, majhna in suhljasta ženska. Pozdrevila je Kresa, pa ljubeznivo pobožala Melanijo po liht.

"Vidiš no," je dejala, "da je bilo prav, ko si me slušala ter se preoblekla. . . . Zdaj si zopet lepa."

"Ali — tetka! Kaj govoriš!" jo je karala sramujoča se Melanija.

"Samo resnico, golobce moj! Tudi prej sem govorila resnico, ko sem ti dejala, da si grda v onem krilu."

(Dalje sledi.)

# Ameriške vesti.

## VOJAK USTRELJEN.

Ingleside, Ill. — Clyde W. Hawka, prostaka stotunje B prvega ohijskega pešpolka v Fort Sheridanu, je njegov kapitan Troyan dodelil oddelku, ki je imel nalogo poloviti mlačneže, ki se niso registrirali. Oblekel se je v civilno obleko, da izvrši svojo nalogo.

Mestni maršal Harry David in trije deputiji so ga opazovali več čas, odkar je prišel v Ingleside. Ko se je Hawk nenadoma proti njim obrnil s samokresom in jim ukazal, da naj gredo proč, so ga ustrelili.

## KONGRESNIKOV SIN SE NI REGISTRIRAL.

Madison, Wis. A. C. Wolfe, zvezni distriktni javni tožitelj, naznanja, da zaprišeže zaporno povelje za Byron Nelsona, sina kongresnika Nelsona, ker se ni registriral. Nelson je bil v Kanadi na farmi njegovega očeta, ko so se morali fantje in moške registrirati.

## ZAVAROVALNA PREDLOGA ZA VOJAKE V KONGRESU.

Washington, D. C. — Trgovski odsek je ugodno priporočil zavarovalno predlogo za vojake v kongresu.

V nji sta dve spremembi. Vojak se lahko največ zavaruje za \$5.000 mesto \$10.000.

Črtana je bila določba, da vojaška vdova dobiva še dve leti odškodnino, ko se je drugič omožila. Ta odstavek je sedaj iz predloge in vdova izgubi pravico do odškodnine, če se omoži.

## VODJA POLJAKOV USTRELJEN.

Joliet, Ill. — Antonio Coke, vodja poljske kolonije v Jolietu, je bil ustreljen na mostovžu svojega doma. V splošnem sodijo, da je imel prepir s Fred Arketom, čuvajem Elgin, Joliet & Eastern železnice.

Antonio Coke je bil uslužben v podjetju Illinois Steel kompanij.

## OROŽJE NI ZA OTROKE.

Belford, Ind. — Štirinastletni Roy Stroud je odšel v pondeljek na lov. Ko se ni vrnil zvečer domov so ga odšli drugi dan iskat. Našli so ga mrtvega. Visel je v rogovi veji, kamor je splezal po vervečici, ki jo je ustrelil.

Preden je splezal na drevo, je naslonil puško k deblu. Ko je plezal na drevo, se je puška sprožila in svinčena zrna so pa zadela v arce.

## ČEBELE SO OPIKALE STARČKA DO SMRTI.

Evansville, Ind. — Ko se je 82-letni Henry K. Spellmeyer približal panjem, so ga napadle čebele in ga opikale do smrti.

## MARANTNO PISMO NATU. RALIZIRANEGA BIVŠEGA AVSTRIJSKEGA PODANIKA.

Chicago, Ill. — Neki bivši avstrijski podanik, zdaj naturaliziran ameriški državljani, ki je stopil v ameriško armado, je pisal značilno pismo, ki dokazuje, da je smrtni sovražnik avtokracije.

Del njegovega pisma se glasi: "Raje padem v bitki, kot da živim pod avtokratično vladjo. Če se vrnem živ iz vojne, bom srečen, ker sem se bojeval za varnost demokracije. Ako padem, sem storil svojo dolžnost za demokracijo."

## SUKNJI MEHARSKIH KRALJEV SE GIBLJEJO.

East St. Louis, Ill. — Delavci tukajšnjih klavnice se pridno organizirajo in vsa znamenja kažejo, da pride do stavke, če klavniški baroni ne priznajo organizacije in ne povišajo mizerne meze.

## NEMŠKE OBLASTI SO VTAKE NILE AMERIŠKEGA DRŽAVJANA V VOJAŠKO SUKNJO.

Hoboken, N. Y. — Otto Schuman je bil rojen tukaj. Ko so se njegovi starši vrnili domov, so ga vzeli s sabo. Izbruhnila je vojna in vtačili so ga v vojaško suknjo. Schuman je protestiral, češ, da je

ameriški državljani, toda nemški uradniki se niso ozirali na njegov protest.

Zdaj so ga ujeli Francozi in Schuman se je obrnil na tukajšnje oblasti, da mu pošljejo listino, da dokaže ameriško državljanstvo in stopi v ameriško armado. Oblasti so ugodile njegovi želji.

## V TEKSASU ZAHTEVAJO SE. NENA.

Austin, Tex. — Poslanec Terrel je zbornici predložil resolucijo, v kateri priporoča, da kongres preskrbi semena in krmo za zapadni Texas, v katerem je suha uničila pridelek.

## FORDOV SIN ZAHTEVA O. PROŠČENJE OD VOJAŠKE SLUŽBE.

Detroit, Mich. — Edsel Ford, sin znanega avtomobilskega tovarnarja Henry Ford, je bil pri naboru spoznan telesno sposobnim za vojaško službo. Vložil je peticojo za oprostitev od vojaške službe. Za vzrok navaja, da je potreben v industriji.

## V ŽELODCU PETE ŽENE SO NAŠLI STRUP.

Jefferson, Ga. — V želodcu žene James Looneyja so našli mišico (arzeniko). Bila je peta Looneyjeva žena. Mrliško ogledniška porota je pridržala Looneyja za sodišče.

## RUDNIK ZAPET.

Princeton, Ind. — Kompanija je odpustila dva voznika, ker nista hotela voziti premoga s pohabljenimi mulami. Njih tovariši so ustavili delo in zahtevali, da jih kompanija sprejme v delo.

## SPOR PRISTANIŠČNIH DELAVCOV BO KMALU IZRAVNAN.

Washington, D. C. — Imenovanje je bilo razsodišče, v katerem bodo zastopani vojni department, ladjegradniški svet, unija pristaniških delavcev in podjetniki, da izzvna sporna vprašanja med delavci in podjetniki.

Razsodišču predlože unijsko merzdno lestvico za razne pristane, delavni čas itd. Razsodišča razsodišča postane veljavna za obe strani.

## PROTIVNIKI VOJAŠKEGA ODBORA APELIRAJO NA VIŠJO INSTANCO.

Washington, D. C. — Socialist Charles E. Ruthenberg, Alfred Wagenknecht, Charles Baker in Alphons J. Shue so apelirali na višje sodišče proti obsodbi radi kršenja nabornega zakona. Obsojeni so bili na leto dni zapora. Zadenji je bil obsojen, ker se ni registriral, prvi trije so mu pa priporočali, naj se nikar ne registrira.

## OLJNA KRIZA.

Washington, D. C. — Oprema za vrtnanje oljnih vodnjakov ali oljnakov pohaja in boje se, da prične pohajati gazolin in drugi izdelki iz petroleja.

Manning, raynatelj rudniškega urada, meni, da je najboljšje, če narodni obrambni svet odredi, da tovarnarji izdelajo več orodja za vrtnanje oljnakov in ga oddajo direktno podjetnikom, ki se pečajo z vrtnanjem oljnakov. Po njegovem mnenju je le na ta način mogoče odvrniti pomanjkanje sirovega olja.

# Vabilo na veliko plesno veselico

katero priredi

## Društvo Slovenska postaja šte 16211 M. W. of A. v Chicago, Ill.

V PONDOLJEK dne 3. SEPTembra, 1917 v HOERBERGER veliki dvorani na Blue Island Ave., in 21. Place.

Se enkrat vabimo vse članstvo naše postaje, vsa društva in vse slovensko občinstvo mesta Chicago in okolice da nas na ta dan mnogostevno posetijo pri veselici. Začetek ob 2 uri popoldan. — Vstopnina je 25c; dame v prvo steno možkih so vstopnine proste.

Za dobro zabavo in izvrstno točno postrežbo, bode vsi za to izvoljeni odbor. Torej vai na plan, vsi do zadnjega našo veselico dne 3. sept. v Hoerberjevo dvorano.

KLJON

ODBOR

# BIVŠI DRŽAVNI OBOŽE KNIZE

New York, N. Y. — vni senator William H. zemljišni trgovci v N. je obtožen, da je pri njeni kupitji z mestom prisegel.

## 9.725.133 AKROV V JE POSADENIH S

Springfield, Ill. — ljedelski department je v Illinoisu deset akrov sveta posadenih s bado dali 88 odstotkov le.

Zimake pšenice so po 256.861 bučjev.

Z ovsem je posejani akrov sveta in pridelek 239.587.886 bučjev.

## PRUSKA VOLILNA

Kajzerjeva vlada med svet jako bombasto čilo, da bo uvedla razne volilne reforme, prišla poročila, kako iz reforme.

Kakor poročajo nekaki časopisi, boe kajzer da reformirati pruski stem in zbornico po vlike vojvodine Baden.

Prva zbornica v Baden stoji iz sledečih članov:

Iz princev velikovojvodine, iz predstavnikov velikih, deželnega škofa, prelata evangeljskih smih članov deželnega, kateri so izvoljeni za člene poslance na vsake šole. Treh članov trgovske ne zbornice, iz dveh nadenež županov, enega člana odseka in največ od velikega vojvode im članov iz deželnega zbornice, kateri pa morata biti dva višja sodna uradnika. Tako izgleda prva zbornica, po katerem reed kateri napraviti tudi v prvo zbornico.

Kakor se razvdi iz tega demokratiziranje Pruske čudno lice.

## Slabo.

Luiza: Se je vaša pr Minka že omožila? Reza: Ne; ona bo še Luiza: Na kaj pa? Reza: Na moža.

## NAPENJANJA.

Na sto in sto živl je, kajo vetrove v žleodu, splošen simptom v raznih nadihlogah in nerednost se je prav težko izogniti penjanjem, ali Trinerjevo škro grenko vino daje in naglo pomoč v takšnih Odstranjuje vse škodljive droba ter vrača normalne nje črevesja. Tisti, ki trpe peki, slabem prebavanju, nju, glavobolu, nervoznosti slabotnosti itd., se lah se na to zdravilo. "Trinerjevo Vino je zanesljivo eina, ki nikoli ne vere," p Geo. Hlatky, Windber, julija 1917. Cena \$1.00. Po nah. — Trinerjev Obliž je še orožje proti vkorenit sovražnikoma, proti revam in nevalgiji. Jako naglo v slučajih opeklin, oteklin lin ter osveži utrujene mi noge. Cena 25 in 50 c po le po pošti 35 in 60 centov. J ner, izd. kemik, 1323 — 1 Ashland Ave, Chicago, Ill.